

KESTÄVÄÄ MENOA

OPETTAJAN OHJEET YLÄKOULUUN JA 2. ASTEELLE

Kestävää menoa! -oppimateriaali soveltuu kokonaisuudessaan parhaiten 4.–6. -luokkalaisille. Materiaali on toteutettu hieman suppeampana myös yläkoulun ja toisen asteen opiskelijoiden käyttöön. Tämä ohjeistus on yläkoulun ja 2. asteen materiaalikokonaisuuden toteutuksen tueksi. Materiaalisivulta löydät ohjeet ja materiaalit erikseen alakoulun käyttöön.

Oppimateriaali soveltuu ainakin ympäristöopin, yhteiskuntaopin, kuvataiteen ja liikunnan oppitunneille. Kokonaisuuden tarkoituksena on selventää omien liikkumistottumusten vaikutuksia ympäristöön ja terveyteen sekä kiinnittää huomiota omiin arjen reitteihin myös turvallisuusnäkökulmasta.

Kokonaisuudesta voi poimia vain osan tai toteuttaa kaikki neljä osiota, jotka täydentävät toisiaan.

SISÄLLYS

Osio 1: Johdanto - liikenteen vaikutuksia	2
Osio 2: Reitit kartalle – paikkatieto luokassa	2
Toteutuspaikka.....	2
Opetettava aine	2
Tehtävän kulku	2
Valmistelut.....	3
Osio 3: Ulos ja liikkeelle – paikkaoppia lähiympäristössä	4
Toteutuspaikka.....	4
Opetettava aine	4
Tehtävän kulku	4
Valmistelut.....	5
Osio 4: Tulevaisuuden liikenne – yhteenveto opitusta luovana projektina.....	6
Toteutuspaikka.....	6
Opettava aine.....	6
Tehtävän kulku	6
Valmistelu	7
Oppimistavoitteet ja opittavat taidot.....	8

OSIO 1: JOHDANTO - LIIKENTEEN VAIKUTUKSIA

Teemaan tutustuminen kannattaa aloittaa johdanto-osiolla, josta saa perustiedot liikenteestä ja sen vaikutuksista.

Vinkki: Alakoulun materiaalissa on ensimmäinen osio ”Mitä tarkoittaa kestävä liikkuminen” on huomattavasti yläkoulun johdantoa laajempi. Myös alakoulun 1. osion interaktiivisiin tehtäviin voi tutustua ja hyödyntää niitä, mikäli kokee ne tai osan niistä omalle ryhmälleen sopiviksi.

OSIO 2: REITIT KARTALLE – PAIKKATIETO LUOKASSA

Tehtävän tavoitteena on oppia hahmottamaan karttapalvelun perusominaisuuksien käyttöä sekä tunnistaa oman arjen keskeisiä kohteita ja reittejä kartalta.

Tehtävä ohjaa oppilaita suhteuttamaan todellista maailmaa ja karttaa keskenään ja ymmärtämään paremmin näiden välistä yhteyttä.

TOTEUTUSPAIKKA

Tehtävään sisältyy yksilöllistä työtä luokassa sekä kotitehtävä.

OPETETTAVA AINE

Ympäristöoppi, yhteiskuntaoppi

TEHTÄVÄN KULKU

Arvioitu kokonaiskesto: 1 oppitunti + kotitehtävä

Oppitunnilla

Oppitunnin tehtävät on suunniteltu niin, että ne voi toteuttaa ohjeistuksen mukaisesti Googlen My Maps -työkalulla, joka on ilmainen ja avoimesti saatavilla, mutta vaatii kirjautumisen Google-tunnuksilla. Mikäli oppilaitoksessa on käytössä jokin muu karttasovellus, tehtävät voi toteuttaa ja valituilta osin soveltaa myös muulla työkalulla tehtäväksi.

- Tutustuminen Google My Maps-palveluun
 - ohjeet Google My Mapsin käyttöön löytyvät materiaalisivulta Osioista 2: Tutustu karttaohjelman käyttöön.
- Karttatehtävien tekeminen
 - oppilaiden tehtävänanto on materiaalisivulla Osiossa 2: Karttatehtävät oppitunnilla
 -

Kotitehtävä

Kotitehtävä tehdään tehtävälomakkeelle, joka on tulostettavissa materiaalisivulta kohdasta Opettajan ohjeet ja tulostettavat materiaalit (yläkoulu ja 2. aste)

	Tehtävän kulku	Kesto
Vaihe 1	Karttapalveluun tutustuminen Omien kohteiden ja reittien piirtäminen kartalle. Reittejä koskevien kysymysten pohtiminen	1 oppitunti
Vaihe 2	Kotitehtävä: oman valitun reitin kulkeminen, havaintojen tekeminen	kotitehtävä
Yhteensä		1 oppitunti

VALMISTELUT

1. Tutustu Google My Maps -palvelun käyttöön ja ominaisuuksiin ennen tunnin alkua (tai toista karttasovellusta käytettäessä suunnittele tarvittavat sovellukset tehtävänantoon ja ohjeistukseen)
2. Tulosta kotitehtävälomakkeet jaettavaksi oppilaille oppitunnilla materiaalisivulta kohdasta Opettajan ohjeet ja tulostettavat materiaalit (yläkoulu ja 2. aste)

OSIO 3: ULOS JA LIIKKEELLE – PAIKKAOPPIA LÄHIYMPÄRISTÖSSÄ

Tehtäväosion tavoitteena on syventää keskustelua liikenteen ja liikkumisen erilaisista vaikutuksista. Paikkasidonnainen oppiminen ja erilaisten liikenteeseen liittyvien seikkojen havainnoiminen käytännössä auttaa oppilasta sisäistämään edellisissä osioissa läpikäytyt asiat. Tehtävä ohjaa oppilaita tarkastelemaan kohdealueen liikennettä, pohtimaan sen ominaispiirteitä, kestävyyttä ja omaa roolia osana sitä.

TOTEUTUSPAIKKA

Tehtävä toteutetaan koulun lähiympäristössä. Oppilaille rajataan kartalta alue, jonka sisällä he voivat vapaasti liikkua.

OPETETTAVA AINE

Ympäristöoppi, yhteiskuntaoppi, liikunta

TEHTÄVÄN KULKU

Arvioitu kokonaiskesto: 2–5 oppituntia

Kävelyn aikana havainnoidaan ympäristöä sovitulla alueella ja täytetään

- koulualueen kartoituslomake, sekä
- kolme teemakorttia, jotka sisältävät tarkempaa tietoa liikenteen vaikutuksista, teemaan liittyviä kysymyksiä ja kuvatehtäviä.

Oppilaat kirjaavat vastaukset tehtäväkortteihin. Tehtävät sisältävät myös valokuvausta. Valokuvat ladataan erikseen sovitulle alustalle.

	Tehtävän kulku	Kesto
Vaihe 1: Tehtävänanto	Ohjeistus ja jakautuminen pienryhmiin	15–20 minuuttia
Vaihe 2: Rastikierros	Alueella kulkeminen ja tehtävien tekeminen	1–3 oppituntia, alueen laajuudesta ja kartoituskortin tehtäväjaosta riippuen
Vaihe 3: Yhteenveto	Tehtävien viimeistely, jos tarvetta. Tehtävien läpikäynti luokassa ja kuvien katsominen	1–2 oppituntia
Yhteensä		2–5 oppituntia

VALMISTELUT

1. Suunnittele lähiympäristöön aluerajaus. Kuinka laajalle alueelle oppilaiden on mahdollista kulkea?
 - Tee aluerajaus kartalle esimerkiksi Google Mapsissa ja tulosta kartta tai ota kuvakaappaus kartasta.
 - Tulosta karttoja tarvittava määrä. Oppilaat suunnistavat tehtävän aikana paperikartan avulla.
 - Laminoi kartta niin se kestää käyttöä paremmin. Oppilaat voivat myös tehdä merkintöjä karttaan. Laminoitu kartta ja kalvotussit mahdollistavat merkintöjen pyyhkimisen ja karttojen uudelleenkäytön.

Vinkki! Jos kaikilla ryhmillä on tabletit käytössä, voitte myös kokeilla tässä osiossa Google My Mapsin käyttöä (ks. Osio 2: Reitit kartalle). Tällöin jokainen ryhmä luo oman kartan, tekee merkintöjä karttaan ja jakaa sen muun luokan kanssa.

2. Tulosta tehtäväkortteja ja kartoituslomakkeita tarpeellinen määrä (yksi kappale kutakin korttia/lomaketta per ryhmä).
 - Tehtäväkortit voi tulostaa materiaalisivulta kohdasta Opettajan ohjeet ja tulostettavat materiaalit (2. Ulos ja liikkeelle)

3. Luo kansio, johon oppilaat voivat ladata kuvatehtävien valokuvat

4. Jaa oppilaat pienryhmiin. Suositeltava ryhmäkoko on 2–4 oppilasta.

Vinkki! Jokainen ryhmä voi täyttää koulun alueen kartoituslomakkeen kokonaisuudessaan, tai vaihtoehtoisesti lomakkeen teemat voidaan jakaa ryhmien kesken, jolloin yksi ryhmä tutustuu tarkemmin autoparkkeihin, yksi pyöräparkkeihin jne.

OSIO 4: TULEVAISUUDEN LIIKENNE – YHTEENVETO OPITUSTA LUOVANA PROJEKTINA

Tämä tehtävä toimii oppimateriaalikonaisuuden yhteenvetona. Tehtävän aikana pohditaan liikkumisen murrosta, miksi liikkumisen pitää muuttua ja miten. Tehtävä ohjaa oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan tulevaisuuden liikkumisen ratkaisuja luovin keinoin.

TOTEUTUSPAIKKA

Oppitunneilla. Laajassa luovassa projektissa osan taustatyöstä voi opettajan harkinnan mukaan toteuttaa myös kotitehtävänä.

OPETTAVA AINE

Ympäristöoppi, yhteiskuntaoppi ja kuvataide

TEHTÄVÄN KULKU

Arvioitu kokonaiskesto: 3–10 oppituntia riippuen kuinka laajana tehtävä toteutetaan

Osiossa on kolme vaihtoehtoista toteutustapaa, joista valitaan yksi, joka toteutetaan ryhmän kanssa.

1. Lyhyt harjoitus: Tulevaisuuden liikkumisväline (n. 2 oppituntia)
2. Luova projekti: Tulevaisuuden liikennejärjestelmä (3–7 oppituntia, osan työstä voi tehdä myös kotitehtävänä)
3. Vaikuttamistehtävä (2–4 oppituntia)

Oppilaiden tehtävänanto ja tarkempi kuvaus vaihtoehtoista on materiaalisivulla kohdassa 4. Tulevaisuuden liikenne

	Tehtävän kulku	Kesto
Vaihe 1	Jakautuminen ryhmiin ja tehtävän ohjeistus. Sopikaa aikajänne. Onko tulevaisuuskuva lähitulevaisuudessa, noin 10–20 vuoden päässä vai pidemmällä, esimerkiksi yli 50 vuoden päässä.	20 min
Vaihe 2	Suunnittelu: Ryhmät valitsevat aiheen projektilleen ja etsivät tietoa ja perusteluita sekä tekevät muistiinpanoja esimerkiksi ajatuskartaksi, sekä suunnittelevat projektin toteutustavan.	1–2 oppituntia (ja/tai kotitehtävä luovassa projektissa)

Vaihe 3	Ideat ja ajatukset kootaan teokseksi. Teos voi olla kollaasi, powerpoint, video tai muu luova tuotos.	1–6 oppituntia
Vaihe 4	<i>Tämä vaihe toteutetaan luovassa projektissa ja vaikuttamistehtävässä.</i> Ryhmät esittelevät valmiit projektityöt tai kirjoittamansa aloitteet muille. Keskustellaan projektitöistä tai aloitteista.	1,5–2 oppituntia
Yhteensä		4–10 oppituntia

VALMISTELU

- Tutustu kolmeen toteutusvaihtoehtoon ja valitse ryhmällemme sopiva
- Pohdi, millaisia reunaehtoja toteutustavalle on tarpeen asettaa (projektin formaatti, käytettävät materiaalit jne.)
- Mikäli oppilailla on mahdollisuus tehdä kuvataideprojekti tai esim. kollaasi, varaa tarvittavat materiaalit toteutusta varten.

OPPIMISTAVOITTEET JA OPITTAVAT TAIDOT

Tähän on listattu oppiaineittain niitä taitoja, joita materiaalipaketti kokonaisuudessaan yläkoulun oppimistavoitteiden osalta täyttää.

Maantieto

- T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestäväen käytön merkitys
- T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa
- T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa
- T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja
- T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväen elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Yhteiskuntaoppi

- T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana
- T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena
- T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa

Kuvataide

- T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä
- T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään
- T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Terveystieto

- T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Biologia

- T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta
- T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja